

KONTROWERSYJA (68) *sb f*

c- (57), k- (11); -w- (44), -u- (21), -v- (3); -fi-, -si- (51), -fi- -sii- (12), -fy- (4).

Oba o oraz e jasne (w tym w drugim o 1 r. błędne znakowanie), a pochylone.

sg *N* kontrowersyjã (6); -ã (3), -(a) (3). $\diamond$ *G* kontrowersyjéj (14); -éj (8), -ej (1) *SarnStat* (8 : 1), -(e)j (5). $\diamond$ *A* kontrowersyjã (6). $\diamond$ *I* kontrowersyjã (1). $\diamond$ *L* kontrowersyj(e)j (2). $\diamond$ *pl N* kontrowersyj(e) (5) [w tym: -ae (2), -ę (3)]. $\diamond$ *G* kontrowersyj (20) [w tym: -iy (17), -yy (2), *skrót* (1)]. $\diamond$ *A* kontrowersyje (14) [w tym: -ę (9), -ae (2)]; -e (2), -(e) (12).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w. (z Cn).

1. *Spór, zatarg, nieporozumienie* [*controversia* – *wspora BartBydg*; – *prza, różnica Mącz 489a*; – *spór, swar Calep*; *spór, spórka, spieranie, sprzecznienie* – *controversia Cn*] (10) : A to dlatego ich nie daie pozostaley Malzonce Grzegorza Niefiolowfkie⁸⁰ i pafierbiętom, że iak ys Controuerfley obawiaiąc się od Ioachima Pisarza Ie⁸⁰ Ms̄ci, którą Controverfiã Prawo Miałta Koscierziny powinno vspokoić. *ZapKościar 1581/23v*; *ActReg* 47; Mierzenie pól w Polfcze trudno ma bydź, boby fie zrużyło siła controwerfley dla dawności granic. *SarnStat* 475.

kontrowersya między kim (a kim) (5): Ia iako miarnik widzancz thę Controuerfiã między nimi dalem ym do Sądov na rossąndek V. Mlczi. *ZapWar 1553 nr 2685*; *ActReg* 7, 74; *SarnStat* 1165. *Cf kontrowersya między kim a kim o co.*

kontrowersya między kim a kim o co (1): o ktore żito Controuerfia iest między onym a Ianem Buinikiem. *ZapKościar 1581/25.*

Szereg: »odpor, kontrowersya ani kontradycyja« (1): o ważności zapisów, że przeciwko nim nie zołtáie żaden odpór, żadna controwerfia, áni contradictia, iedno im dosyć czynić wypełnić potrzebá *SarnStat* 1260.

2. *praw. Sprawa sądowa oraz czynności związane z rozprawą* [*controversia* – *żałoba, wspora BartBydg*; – *wspieranie na prawie Mącz 489a*] (52) : Iest y *Actuarius* do fwych Reyeltrów controwerfley. *SarnStat* 428; IZ fie teraz ták prędko Roki odpráwować/ iáko przedtym bywáło/ niemogą: y Piárze prze długie controwerfiię Aktciy/ Dekretów/ y prze szérokość zapisów ták prędko iáko téz przedtym bywáło/ dopisować Akt nie mogą. *SarnStat* 721, 817, 1267, 1307; fkárzyli fie ná Stárofty/ iż dekretow niektórych duchownych [...] czynili ná śláchcie exekucią [...]. Nie zápozawfzy/ áni czyniąc controuerfley żadney *PowodPr* 23.

W połączeniach szeregowych (3): A tãm iuz przed ładem/ wfzyłtkie ftrony w fwoich fprawách ładowych/ Rok y Roki będą miały [...] wedle ich pozwów/ przypożwów/ controwerfley/ kaul/ Dekretów/ áppelláciy/ mociy/ remifsiy/ rozpisów/ limitáciy/ y infzych punktów práwnych/ żadného nie wymuiąc *SarnStat* 855, 869, 1213.

Szereg: »kontrowersya i kauza« (1): Dla tego vftáwiamy ftoiąc przy Státućiech ftórych koronnych: iż wfzyłcy Piárze Ziemiłcy od iednéy controwerfiiéy y kauzy [*ab una Controversia et causa JanStat* 499] nie więcéy niech biorą/ ieno ieden grofz. *SarnStat* 817. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

a. *Pozew, skarga złożona na piśmie do sądu* (9) : DRVGA CZĘSC PROCESSV PRAWNEgo: gdy iuz ład zácyna controuerfiã rozbiérác, y o niéy diwinowác *SarnStat* 1291, 817.

W połączeniu szeregowym (1): DRVGA część ma w łobie formularze pozwów, zapifów, obligáciy, y controwerfiy *SarnStat* *5v.

Zwrot: »kontrowersyją (na)писаć; kontrowersyja pisana« [szyk *zmienny*] (4; 2): *RejZwierz* 72v; Za ftórych Ludzi pirwey nie wiele pifano/ Iedno co czyie było/ iawnie powiedziano. Kontrowerfiy pifánych/ nigdy nie czynili. Prokuraty ięczyżne/ wśyftki rofproszyli. *BielSat* Ev [*idem BielRozm*]; PRáwo Polkie widzimy iáko bláho fkcacze/ Gdy żaczyfko ledá co przed Vrzędem gdacze: Sześć árkuřzow nápiřze controwerfyy ftronie *BielSjem* 24; *BielRozm* 34; *SarnStat* *5v, 1242.

Szereg: »pozew, (ani) kontrowersyja« (2): Bo nie dosyć iest że kto vmié Státut, y czyta go, á nieumié łobie y przyacielowi pozwu nápiřác, áni controwerfiiey. *SarnStat* *5v, 1242.

b. *Zeznanie stron procesowych, zwłaszcza zaprzeczenie przez pozwanego zarzutem wysuniętem przez powoda; również akta tych zeznań (33) :* *GórnRozm* F3v *margin*; TYm téż niepomału fád báwić/ y ludzie do fzkody przywodzić zwykli pozwáni/ że *in accefforiis* controwerfię niepotrzebné wtráciá. *SarnStat* 808; A té controwerfię które przed nim ábo przed iego Komornikiem ftrony czynić będą/ áby w fądzie tákże przy nim czynili y wywodzili *SarnStat* 1175; A to dla tego zdawná záchowáło fie/ iż fád z controwerfiiey Dekrét práwny vczyni/ y Pifarz ZiemiŃki controwerfią dobrze y dořtátecznie wypifze *SarnStat* 1175, 458, 808, 812 [4 r.], 813 *řp*, 862 (17).

kontrowersyja między kim (1): Ia A. przyięgam/ iż fprawiedliwie wedle Bogá práwá pifánego fprawiedliwoř y kontrowerfiie między ftronámi będą fądził *SarnStat* 554.

kontrowersyja czyja [w tym: G sb i pron (5), pron poss (2)] (7): Wfzákże fád/ od którego będzie áppellowano/ będzie powinien ftronam práwuięcym fie dáć ná pífmie propozycię/ ábo žaloby y odpory/ y ich kontrowerfię z Akt fwych *SarnStat* 535 [*idem* 807, 812], 458, 561, 807, 812 [3 r.].

W połączeniach szeregowych (4): y wiernie ftron zeznawánia/ kontrowerfiie/ żádánia / álbo ořwiádczenia Práwne/ álbo Sędziiego fkazánia/ w księgi ZiemiŃkie będą wpifował *SarnStat* 561, 535, 807, 812.

Zwrot: »kontrowersyją pis(yw)acć; pisanie, kontrowersyjej« (3; 1): tedy iá [apelacyjå] łobie *ad verbum* ftroná ná *pugillares* wypifuie, żeby ná nię moglá przypátrzywfzy fie fłowom y rzeczy áppellowác, y Contróuerfią pifác. *SarnStat* 1298, 1298, 1299, 1300.

Szeregi: »muniment i kontrowersyja« (1): Bo z zapifów pozwy pochodzą, z pozwów rořtå *Munimenta* y Controwerfię *SarnStat* 1301. [*Ponadto przy innym szeregu 1 r.*].

»kontrowersyja i wywod« (1): A fád wedle ftáręgo zwyczáiu y zeznánia ięgo/ á z controwerfiiey ftron y wywodów ábo munimentów ich/ iáko będzie wedle práwá pořpolitęgo rozumiał/ ták powództwo iáko y dowód fkázacć władzå ma. *SarnStat* 1175.

3. *Spór religijny; controversia (de vera religione), nodus religionis Cn (6) :* A fłyřzyřzże tu co mowi ten ták wielkiew/ nowe/ á przedtym nigdy nieřlychaney v nas w Polřczce wiáry Doktor. Lecż iuż o tey Contróuerfiiey ná ten czås dořyć. *WysKaz* 39.

kontrowersyja około czego (2): iż z lámęgo tylko pífmá ř. vzyć fię chcemy: y podług niego wierzyć/ y wyznawác o Bogu y Chriřtuřie chcemy. A iż wiele fię tákich ludzi znáyduie/ ktorzy fię tylko wźiawřzy/ zá trudnieyřze niektore řentencye/ około nich řpory y *controuerfiae* rozmáite toczå: ále co ná tym prořtakowi? *NiemObr* 95; *WujNT* 211.

kontrowersyja o kogo (1): pewienem tego przed Pánem Bogiem/ y przed lędziem żywych y vmárłych/ żeby w tey controwerfyey o Bogá iedyne⁸⁰ [...] / byłaby nálezá wygrána: á imby poginać przyfzło. *CzechEp* 34.

kontrowersyja o czym a. de aliqua re (2): Co z oney controwerfley znaczney/ którą z Biskupy Rzymfkimi wiodł *de Baptifmo Hereticorum*, káždy obaczyć może *NiemObr* 57, 48.

kontrowersyja czyja (1): Odpráwiwłzy iuż tedy pierwłzą część tey nálezey controwerfley/ to iest o ofobie Piotrowey/ [...] Przydzie mi iuż porządnie mowić/ o władzy y zwierzchności Papieżá Rzymfkie⁸⁰ *NiemObr* 48.

Szereg: »spor i kontrowersyja« (2): *NiemObr* 95; nie tylko áby on iáko przednieyfzy fprawcá y miłtrzybitwow/ ná łowienie ryb inne wywodził: ále áby też głębfze y trudnieyfze spory y kontrowerfye około wiary decydował/ y deklárował. *WujNT* 211.

Synonimy: 1. prza, roznica, spor, swar, wspora; 2. akcyja, kauza, rzecz, sprawa, wspora, žaloba; a. pozew; b. muniment, wywod; 3. spor.